

การวิเคราะห์ทัศนะอภิปรัชญาในปรัชญาโยคะ

An Analysis of Metaphysical Perspective in Yoga Philosophy

พระวันดี กนฺตวิโร (ปวะเส), จรัส สีกา, พระสมบัตินัฐญาณโก¹

และปัญญา ศาสตรา²

Phra Wandee Kantaviro (Pawasae), Jaras Leeka,

Phra Sombat Thitayano and Panya Sattr

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น¹

ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเลย²

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus, Thailand

Director of Non-formal Education Office, Loei Province, Thailand

Corresponding Author, E-mail: pahan2556@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดอภิปรัชญาอินเดีย 2) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาหลักปรัชญา และแนวคิดอภิปรัชญาของปรัชญาโยคะ และ 3) วิเคราะห์ทัศนะอภิปรัชญาในปรัชญาโยคะ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยเก็บข้อมูลจากเอกสาร แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยวิธีพรรณนาตามหลักอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. อภิปรัชญาอินเดียก็แบ่งเป็น 2 ระบบ คือ ระบบที่คัดค้านความศักดิ์สิทธิ์ของคัมภีร์พระเวท และระบบที่เชื่อถือในความศักดิ์สิทธิ์ของพระเวท ในแต่ละระบบก็ยิ่งแตกต่างกันไปเป็นแนวคิดปลีกย่อยอีก
2. อภิปรัชญาโยคะเชื่อว่าสิ่งจริงแท้มีอยู่ 3 อย่างคือ ประกฤติ ปुरुषะ และพระเป็นเจ้า
3. การวิวัฒนาการออกมาเป็นสิ่งที่ต่างๆ ตามทัศนะของปรัชญาโยคะนั้น เกิดขึ้นจากสิ่งแท้จริง 3 อย่างคือ ประกฤติ สสาร หรือวัตถุธาตุ ซึ่งเป็นปฐมเหตุของสิ่งทั้งหลายในฝ่ายวัตถุ และปुरुषะปฐมเหตุทางด้านวิญญาณของสิ่งทั้งหลาย และพระเป็นเจ้า

คำสำคัญ: อภิปรัชญา; ปรัชญาโยคะ

*ได้รับบทความ: 26 กรกฎาคม 2560; ตอบรับตีพิมพ์: 10 กันยายน 2561

Received: July 10, 2017; Accepted: September 10, 2018

Abstract

The aims of this research were 1) to study the concepts of Indian metaphysics, 2) to study the history of the philosophical principles of Yoga and 3) to analyze the metaphysical perspective in Yoga philosophy. This study employed the documentary research methodology. The data obtained from the documents were analyzed by the descriptive method according to the inductive principles.

The research results revealed that:

1. There are two main systems of Indian metaphysics: opposition of perfection and Vedic scripture sanctity; acceptance of perfection and Vedic scripture sanctity. In each group, there are sub-groups holding different concepts.
2. In Yoga philosophy, it is believed that there are three essences: Prakṛti, Puruṣa and God.
3. Analyzing the metaphysics of Yoga, it is evident that the matter evolution of Yoga philosophy is derived from three things: the substance of matter, or element, which is the origin of things in the object, the spiritual root of all things and God.

Keywords: Metaphysics; Yoga Philosophy

1. บทนำ

ดินแดนที่เป็นแหล่งกำเนิดของปรัชญาหลายๆ สำนัก และเก่าแก่ที่สุดของปรัชญาตะวันออก ดินแดนนั้น คือ ประเทศอินเดีย ปรัชญาอินเดียนั้นมีมากมายหลายสำนัก แต่เมื่อจัดแบ่งปรัชญาอินเดียแล้วได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ดังนี้ 1) กลุ่มอัสติกะ (Orthodox) เป็นกลุ่มที่เชื่อถือในคัมภีร์พระเวท และยอมรับความศักดิ์สิทธิ์ของพระเวท กลุ่มนี้มี 6 ระบบ คือ ปรัชญาสาขะยะ ปรัชญาโยคะ ปรัชญานายะ ปรัชญาไวเศชิกะ ปรัชญามีมางสา และปรัชญาเวทานตะ และ 2) กลุ่มนาสติกะ (Heterodox) เป็นกลุ่มปรัชญาที่ไม่เชื่อในคัมภีร์พระเวทและไม่ยอมรับความศักดิ์สิทธิ์ของพระเวท กลุ่มนี้มี

5 ระบบ คือ ปรัชญาจารวาก ปรัชญาของปฤชะ กัจจายณะ ปรัชญาของอชิตะ เกสกะมพล ปรัชญาเซนหรือไชนะ และปรัชญาพุทธ

ปรัชญาโยคะนั้น เป็นหนึ่งในปรัชญากลุ่มอัสติกะ ซึ่งเป็นกลุ่มปรัชญาที่ยอมรับในคัมภีร์พระเวท ปรัชญาโยคะมีความเป็นมาที่สัมพันธ์ใกล้ชิดกับปรัชญาสาขะยะ ปรัชญาทั้ง 2 ระบบนี้เป็นปรัชญาที่มีมาก่อนสมัยพุทธกาล โดยมีการสันนิษฐานว่า น่าจะเป็นพวกฤาษีพากันคิดค้น ปรัชญาโยคะขึ้นมา แล้วทำการสั่งสอนประชาชนมาตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ปรัชญาโยคะและปรัชญาสาขะยะจึงมีความสัมพันธ์กันตามที่กล่าวแล้ว รวมถึงคำสอนของทั้งสองลัทธินี้จึงคล้ายๆ กัน

กล่าวคือ ปรัชญาโยคะยอมรับอภิปรัชญาและ
ญาณวิทยาของสาขายะเป็นส่วนใหญ่

อภิปรัชญาของปรัชญาโยคะ จะมีความเชื่อ
ในความมีอยู่ของพระเป็นเจ้า พระเป็นเจ้ามีอยู่ใน
ฐานะของปุรุષพิเศษที่ดำรงในสถานะแห่งโมกษะ
ตลอดกาล พระองค์มิได้เป็นผู้สร้างโลก ผู้พิทักษ์โลก
ผู้ทำลายโลกเหมือนอย่างพระเป็นเจ้าของปรัชญา
สำนักอื่น ส่วนการหลุดพ้นหรือโมกษะก็ไม่ได้
เป็นการเข้าถึงความเป็นเอกภาพกับพระเป็นเจ้า
เป็นเพียงการแยกตัวของปุรุษออกจากประภคิต
ไปเท่านั้น และการที่เข้าถึงโมกษะได้นั้นปรัชญา
โยคะให้ทัศนะว่า ต้องปฏิบัติตามหลักโยคะ
8 ประการ จึงจะทำให้ปุรุษรู้แจ้งกลับมาเป็น
วิญญานบริสุทธิ์หลุดพ้นไปจากสังสารวัฏเข้าสู่
โมกษะได้ดังเดิม (Rangsit, 2011 : 233)

จากปัญหาทางอภิปรัชญาของปรัชญา
โยคะที่เชื่อว่า สิ่งจริงแท้มีอยู่ 3 อย่างคือ ประภคิต
ปุรุษ และพระเป็นเจ้า มีวิวัฒนาการออกมาเป็น
สิ่งต่างๆ ตามทัศนะของปรัชญาโยคะนั้น ซึ่งเป็น
ปฐมเหตุของสิ่งทั้งหลายในฝ่ายวัตถุ และปุรุษปฐม
เหตุทางด้านวิญญานของสิ่งทั้งหลาย รวมถึง
พระเป็นเจ้า และความมีอยู่ของพระเป็นเจ้าของ
ปรัชญาโยคะแท้จริงแล้วมีอยู่จริงไหม ประเด็น
ดังกล่าวมานี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการ
วิจัยถึงทัศนะทางอภิปรัชญาของปรัชญาโยคะว่ามี
อยู่เป็นอยู่อย่างไร และงานวิจัยนี้เมื่อสำเร็จแล้วจะ
เป็นข้อมูลสารสนเทศให้กับผู้สนใจต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดอภิปรัชญาอินเดีย

2. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาหลัก
ปรัชญาและแนวคิดอภิปรัชญาของปรัชญาโยคะ

3. เพื่อวิเคราะห์ทัศนะอภิปรัชญาใน
ปรัชญาโยคะ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร
(Documentary Research) ผู้วิจัยได้กำหนด
ขอบเขตการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ทัศนะ
อภิปรัชญาในปรัชญาโยคะ

1. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่เป็น
ปฐมภูมิ และเอกสารทุติยภูมิได้แก่แนวคิด ทฤษฎี
เอกสาร ตำรา บทความ รายงานการวิจัยที่มีเนื้อหา
เกี่ยวข้อง ของนักวิชาการด้านศาสนาและปรัชญา
2. แยกแยะข้อมูลที่รวบรวมมาอย่างเป็น
หมวดหมู่
3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทำการแยกแยะ
ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
5. อภิปรายผลการวิจัยเพื่อหาความ
สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่ศึกษามา

4. สรุปผลการวิจัย

1. แนวคิดอภิปรัชญาปรัชญาอินเดีย
พบว่า อภิปรัชญา หมายถึง ปรัชญาสาขาหนึ่งที่ว่า
ด้วยเรื่องความเป็นจริงหรือความจริงแท้ (Reality)
ของโลกและจักรวาล ตลอดทั้งธรรมชาติของมนุษย์
มีความเป็นจริงอย่างไร เป็นสิ่งที่อยู่เหนือการสัมผัส
หรือเหนือการรู้เห็นทั่วไป ซึ่งเป็นสาระสำคัญของ
ปรัชญา อภิปรัชญามีขอบเขตในการศึกษาและ

ค้นหาความจริงอันสูงสุด โดยแบ่งเรื่องที่ต้องศึกษาออกเป็นประเด็นปัญหาใหญ่ๆ ไว้ 3 เรื่อง คือ 1) เรื่องเอกภพหรือธรรมชาติ 2) เรื่องจิตหรือวิญญาณ และ 3) เรื่องพระเป็นเจ้า ทฤษฎีที่นักปรัชญาจะใช้ตอบปัญหาทางอภิปรัชญานั้น แบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ นักคิดกลุ่มสสารนิยม (Materialism) นักคิดกลุ่มจิตนิยม (Idealism) และนักคิดกลุ่มธรรมชาตินิยม (Naturalism) และปรัชญาอินเดียมีลักษณะทั่วไปร่วมกัน 7 ประการ คือ 1) ปรัชญาอินเดียทุกระบบเป็นปรัชญาชีวิต 2) ปรัชญาอินเดียทุกระบบเกิดจากความไม่พอใจในสภาพที่เป็นอยู่ของชีวิต 3) ปรัชญาอินเดียทุกระบบ (ยกเว้นปรัชญาวัตถุนิยม) เชื่อในกฎแห่งกรรม 4) ปรัชญาอินเดียทุกระบบ (ยกเว้นกลุ่มปรัชญาวัตถุนิยม) เชื่อว่าวิทยาเป็นสาเหตุแห่งการเวียนว่ายตายเกิด 5) ปรัชญาอินเดียทุกระบบ (ยกเว้นปรัชญาวัตถุนิยม) เชื่อว่าสมาธิและวิปัสสนาเป็นตัวนำไปสู่การรู้แจ้งเห็นจริง 6) ปรัชญาอินเดียทุกระบบ (ยกเว้นปรัชญากลุ่มวัตถุนิยม) เชื่อว่าการควบคุมกายและจิตได้ก็สามารถบรรลุความสุขและ 7) ปรัชญาอินเดียทุกระบบเชื่อว่าการหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ อภิปรัชญาอินเดีย แบ่งออกเป็น 2 สาย คือ 1) สายที่เชื่อในความมีอยู่ของพระผู้สร้าง (อาสติกะ) คือ นยายะ ไวเศษิกะ สางขยะ โยคะ มีมางสา เวทานตะ 2) สายที่ปฏิเสธความมีอยู่ของพระผู้สร้าง (นาสติกะ) ได้แก่ ปรัชญา พุทธ เช่น และ จารวาก

2. ประวัติความเป็นมาหลักปรัชญาและแนวคิดอภิปรัชญาของปรัชญาโยคะ พบว่า ปรัชญาโยคะเป็นปรัชญาที่เกิดขึ้นก่อนพุทธกาล เป็น

ปรัชญาที่มีมาพร้อมกับกับปรัชญาสางขยะ จนนักปราชญ์ทั้งหลายกล่าวว่า ปรัชญาสางขยะกับปรัชญาโยคะเป็นลัทธิเดียวกัน สางขยะเป็นภาคทฤษฎี ส่วนโยคะเป็นแนวทางปฏิบัติ โดยมีบิดาบสเป็นผู้ก่อตั้ง และมีปตัญชลี เป็นผู้รวบรวมคำสอนของลัทธิโยคะที่มีมาเข้าไว้ด้วยกันอย่างเป็นระเบียบ และเพิ่มเติมแนวคิดของตนเองเข้าไป ในบางส่วน แนวคิดปรัชญาของปรัชญาโยคะส่วนใหญ่แล้วยอมรับแนวคิดทางปรัชญาของปรัชญาสางขยะ โดยโยคะยอมรับหลักการทางอภิปรัชญา ว่าด้วยดัตตะวะ 25 ประการ แต่อภิปรัชญาโยคะเชื่อในความมีอยู่ของพระเป็นเจ้าในฐานะปุรุષะพิเศษ ซึ่งดำรงอยู่ตลอดกาลและยอมรับในญาณวิทยาของสางขยะที่ว่า ที่มาแห่งความรู้ที่ถูกต้องมี 3 ทาง คือโดยการประจักษ์ โดยการอนุมาน และการบอกเล่าของผู้อื่น ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับจริยศาสตร์ของปรัชญาโยคะ ว่าด้วยหลักการประพฤติ เพื่อให้เข้าถึงจุดหมายสูงสุดของชีวิตตามแนวคิดของปรัชญาโยคะ คือโมกษะ ด้วยการปฏิบัติโยคะสมาธิในโยคะสูตรนั่นเอง สิ่งแท้จริง 3 อย่างที่โยคะเชื่อว่ามีอยู่จริงคือ ประภฤติ วัตถุปฐมธาดูของสิ่งต่าง ปุรุษะ คือ วิญญาณ หรือจิต พระเป็นเจ้า ปุรุษะพิเศษ กล่าวโดยสรุปสิ่งแท้จริงสองอย่างของปรัชญาโยคะ คือ วัตถุ กับจิต ทฤษฎีวิวัฒนาการ คือ กระบวนการกำเนิดโลกและสิ่งต่างๆ ออกมาจากประภฤติ โดยมีปุรุษะเป็นผู้ทำให้กระบวนการนี้เริ่มขึ้น กล่าวคือตามแนวคิดของโยคะเชื่อว่า เมื่อปุรุษะเคลื่อนที่เข้าไปใกล้ประภฤติเมื่อใดจะทำให้เกิดความผิดปกติในตัวของประภฤติ ซึ่งเกิดจากการเสียดมดูลของ

คุณะทั้งสามประกอบด้วย รชัส สัตวะ และตมัส ในตัวประกฤติสั้นไหวโดยเริ่มที่รชัสก่อนต่อด้วย คุณะที่เหลือทั้งสอง การวิวัฒนาการก็เริ่มขึ้นและ สิ่งแรกที่วิวัฒนาการออกมาจากประกฤติโยคะ เรียกว่า จิต การวิวัฒนาการเป็นวัตถุธาตุทาง กายภาพต่างๆ ออกมาจากประกฤติ แบ่งออกได้ เป็น 2 ชั้น 1) ในชั้นจิตภาพ สิ่งที่วิวัฒนาการออก มาจากประกฤติจะเริ่มด้วยพุทธิ จากพุทธิเป็น อหังการ จากอหังการเป็นอวิยะ 11 ประเภท คือ มนัส อวิยะสำหรับการรับรู้ 5 อย่าง และอวิยะ สำหรับการกระทำ 5 อย่าง 2) ชั้นกายภาพ ชั้นนี้ จะประกอบด้วย วิวัฒนาการของประกฤติเป็น ตันมาตระ 5 หรือมูลธาตุพื้นฐานอันละเอียดอ่อน 5 ประการ จากตันมาตระ 5 วิวัฒนาการต่อไปเป็น ธาตุที่หยาบ ที่เรียกว่ามหาภูตะ 5 อย่าง คือ อากาศ ธาตุ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ จากนั้นก็เป็น สิ่งต่างๆ ซึ่งเกิดจากการผสมของธาตุหยาบ ทั้ง 5 จิต ในทศนะของปรัชญาโยคะเป็นวัตถุไม่ใช่นามธรรม เพราะเป็นสิ่งแรกที่วิวัฒนาการออกมาจากประกฤติ ที่เป็นปฐมเหตุทางวัตถุของโลกและสิ่งต่างๆ ในโลก ปรัชญาโยคะมีทศนะว่า จิตนั้นมีลักษณะ 2 อย่าง คือ จิตที่เป็นเหตุ และจิตที่เป็นผล จิตที่เป็นเหตุคือ จิตเดิมที่บริสุทธิ์ ส่วนจิตที่เป็นผล คือ จิตที่โดน สะท้อนแสงจากปุรุชะทำให้ดูมีชีวิตชีวาและ เคลื่อนไหวได้ และเป็นเหตุให้ปุรุชะเข้าใจผิดคิดว่า ตนเองเป็นจิต จึงต้องกลับมาเวียนว่ายในวัฏฏะอีก การที่จะทำให้ปุรุชะเข้าใจความแตกต่างระหว่าง ตนเองกับจิตได้ และแยกออกจากจิตอย่างเด็ดขาด ก็ด้วยการปฏิบัติโยคะสมาธิ และตามทศนะของ ปรัชญาโยคะถือกันว่า พระเป็นเจ้าเป็นปุรุชะสูงสุด

อยู่เหนือปัจเจกชีพทุกชนิด พระเจ้าของปรัชญา โยคะไม่ได้เป็นผู้สร้าง ผู้พิทักษ์โลก หรือผู้ทำลาย โลก แต่เป็นปุรุชะที่ยิ่งใหญ่และสมบูรณ์กว่า ปุรุชะ อื่นๆ พระองค์มีหน้าที่ช่วยจัดอุปสรรคในการ ปฏิบัติธรรมให้แก่ผู้มีความจงรักภักดีต่อพระองค์ เท่านั้น

3. การวิเคราะห์ทศนะอภิปรัชญาใน ปรัชญาโยคะ พบว่า การวิเคราะห์ทศนะอภิปรัชญา โยคะ การวิวัฒนาการออกมาเป็นสิ่งต่างๆ ตาม ทศนะของปรัชญาโยคะนั้น เกิดขึ้นจากสิ่งแท้จริง 3 อย่างคือ ประกฤติ (Matter) ได้แก่ สสารหรือ วัตถุธาตุ ซึ่งเป็นปฐมเหตุของสิ่งทั้งหลายในฝ่ายวัตถุ และปุรุชะคือ ปฐมเหตุทางด้านวิญญาณของสรรพ สิ่งเป็นสิ่งแรกเริ่ม ไม่สามารถเปลี่ยนรูปได้ภายใต้ สถานการณ์ต่างๆ และไม่สามารถที่จะเคลื่อนไหว หรือกระทำการสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตัวเอง และพระเป็นเจ้า สิ่งแท้จริงอย่างที่ 3 ตามทศนะของโยคะมีการ วิวัฒนาการ 2 ชั้น คือ ชั้นกายภาพ และชั้นจิตภาพ ในวิวัฒนาการนั้นได้ โดยอาศัยประกฤติและปุรุชะ ทั้งนี้ต้องอาศัยพลังอำนาจของพระเป็นเจ้าในฐานะ ปุรุชะพิเศษเป็นผู้รวบรวมวัตถุธาตุเข้ากันอย่าง ลงตัวกลายเป็นโลกขึ้นมาอย่างสมบูรณ์ ส่วนการ วิวัฒนาการมาเป็นมนุษย์นั้น ไม่ใช่แค่วัตถุจาก ประกฤติแต่ยังมีจิตจากปุรุชะด้วย ด้วยเหตุผลที่ว่า โดยความเชื่อเดิมของปรัชญาโยคะแล้วเป็นปรัชญา ที่เชื่อถือในความศักดิ์สิทธิ์ของคัมภีร์พระเวท คือ เชื่อว่ามีพระเจ้าผู้สร้าง ฉะนั้นปุรุชะก็คือ พระเป็นเจ้า ผู้สร้างโลกและมนุษย์ ประกฤติคือ ธาตุหรือวัตถุที่ มีอยู่แล้วในธรรมชาติ พระเป็นเจ้าเป็นเพียง ผู้รวบรวมธาตุเหล่านั้นด้วยส่วนผสมที่เหมาะสม

ลงตัว ในส่วนของมนุษย์หลังจากผสมในส่วนของ ภายด้วยวัตถุธาตุตั้งกล่าวแล้ว พระองค์ยังได้ใส่จิต บริสุทธิ์ลงไปด้วย เมื่อไปอยู่ในร่างที่ได้จากบิดา มารดาแล้วถูกอภิวชิยาครอบงำจึงทำกรรมอันเป็น เหตุให้ต้องเวียนว่ายในสังสารวัฏ จึงต้องหาทางที่ จะหลุดพ้นไปจากสังสารวัฏโดยโยคะ 8 เพื่อให้ ปุรุષะทั่วไปหรือชีวะกลับไปสู่ความเป็นวิญญาน บริสุทธิ์และกลับไปรวมกับพระเป็นเจ้าดั้งเดิม

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ทัศนะ อภิปรัชญาในปรัชญาโยคะ ตามวัตถุประสงค ที่กำหนดไว้ ได้พบเห็นประเด็นที่น่าสนใจ จึงได้นำ มาอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านแนวคิดอภิปรัชญาของปรัชญา อินเดีย พบว่า ปรัชญาอินเดีย หมายถึง ปรัชญา ทุกระบบที่เกิดขึ้นในประเทศอินเดีย ทั้งที่นับถือ พระเจ้าและไม่นับถือพระเจ้า แนวคิดพื้นฐานของ ปรัชญาอินเดียนั้นมาจาก 2 แหล่ง คือ แนวความคิดเดิมที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระเวท และแนวคิด กลุ่มนักคิดหัวก้าวหน้าที่อยู่นอกแนวทางของคัมภีร์ พระเวท ปรัชญาอินเดียมีลักษณะทั่วไปร่วมกัน 7 ประการ คือ 1) ปรัชญาอินเดียทุกระบบเป็นปรัชญา ชีวิต 2) ปรัชญาอินเดียทุกระบบเกิดจากความไม่ พอใจในสภาพที่เป็นอยู่ของชีวิต 3) ปรัชญาอินเดีย ทุกระบบ (ยกเว้นปรัชญาวัตถุนิยม) เชื่อในกฎแห่ง กรรม 4) ปรัชญาอินเดียทุกระบบ (ยกเว้นกลุ่ม ปรัชญาวัตถุนิยม) เชื่อว่าอภิวชิยาเป็นสาเหตุแห่งการ เวียนว่ายตายเกิด 5) ปรัชญาอินเดียทุกระบบ (ยกเว้นปรัชญาวัตถุนิยม) เชื่อว่าสมาธิและวิปัสสนา

เป็นตัวนำไปสู่การรู้แจ้งเห็นจริง 6) ปรัชญาอินเดีย ทุกระบบ (ยกเว้นปรัชญาวัตถุนิยม) เชื่อว่าการ ควบคุมกายและจิตได้ก็สามารถบรรลุความสุข และ 7) ปรัชญาอินเดียทุกระบบเชื่อว่าการหลุดพ้น จากทุกข์ทั้งปวงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ปรัชญาอินเดีย แบ่งออกเป็น 2 ระบบ ได้แก่ นาสติกะ คือ กลุ่ม ปรัชญาที่คัดค้านความถูกต้องสมบูรณ์และความ ศักดิ์ของคัมภีร์พระเวท และอาสติกะ คือ กลุ่ม ปรัชญาที่เชื่อถือในความถูกต้องสมบูรณ์ และความ ศักดิ์สิทธิ์ของพระเวท อภิปรัชญาอินเดีย แบ่งเป็น 2 สาย คือ สายที่เชื่อในความมีอยู่ของพระผู้สร้าง (อาสติกะ) คือ นยายะ ไวเศชิกะ สาขยยะ โยคะ มีมางสา เวทานตะ ปรัชญาจีน และปรัชญาญี่ปุ่น สายที่ปฏิเสธความมีอยู่ของพระผู้สร้าง (นาสติกะ) ได้แก่ ปรัชญา พุทธ เช่น และจารวาก ซึ่งสอดคล้อง กับทองหล่อ วงษ์ธรรมมา (Wongthamma, 1992 : 5-6) ที่ศึกษาเรื่อง ปรัชญาอินเดีย สรุปได้ว่า ทัศนะทางปรัชญาของนักคิดของอินเดียทั้งหมด ทั้งที่เป็นนักคิดในสมัยโบราณหรือสมัยใหม่ ทั้งที่ นับถือศาสนาฮินดูและนับถือศาสนาอื่นๆ อย่างไร ก็ดี แม้นักคิดหรือนักปรัชญาฮินดูในสมัยโบราณ ซึ่งเป็นพวกนับถือแบบเก่าๆ การคิดการเขียนของ ท่านเหล่านั้นก็เป็นแบบสรรพทัศนะ คือ พยายาม ที่จะผนวกเอาทัศนะทั้งหลายทางด้านปรัชญาของ กลุ่มลัทธิมาไว้ในที่เดียวกัน เราจึงได้พบทัศนะต่างๆ หลากหลายของลัทธิสำนักนั้นๆ เช่น ลัทธิที่นับถือ พระเจ้า ลัทธิวัตถุนิยม และกลุ่มนักคิดหัวก้าวหน้า อื่นๆ เป็นต้นว่า ปรัชญาพุทธ ปรัชญาเซน

2. ประวัติความเป็นมาและแนวคิด อภิปรัชญาของปรัชญาโยคะ พบว่า ประวัติความ

เป็นมาของปรัชญาโยคะนั้น เป็นปรัชญาที่มีขึ้นมาพร้อมกับปรัชญาสาขายะ โดยถือว่าสาขายะเป็นภาคทฤษฎี โยคะเป็นภาคปฏิบัติ ส่วนอภิปรัชญาปรัชญาโยคะเชื่อในความมีอยู่ของพระเป็นเจ้าในฐานะปุรุषะพิเศษที่มีอยู่ตลอดกาล และเชื่อในความมีอยู่ของประภคิตและปุรุषะ ในฐานะเป็นความจริงอันติมะ ส่วนทฤษฎีวิวัฒนาการ ปรัชญาโยคะเชื่อในัตวะทั้ง 25 และเชื่อว่า มหัต หรือจิตเป็นสิ่งแรกที่วิวัฒนาการออกมาจากประภคิต ซึ่งเกิดขึ้นจากความไม่สมดุลของคุณะ 3 ประการ (ไตรคุณ) โดยเริ่มต้นขึ้นที่การสั่นสะเทือนที่ตัวรัสก่อนแล้วทำให้สัตวะและตมัสสั่นไหวไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับอดิศักดิ์ ทองบุญ (Thongboon, 2012 : 271) ที่ศึกษาเรื่อง ปรัชญาอินเดีย สรุปได้ว่ากระบวนการการกำเนิดโลกและสิ่งต่างๆ ออกมาจากประภคิต โดยมีปุรุषะเป็นผู้ทำให้กระบวนการนี้เริ่มขึ้น กล่าวคือ ตามแนวคิดของสาขายะและโยคะเชื่อว่าเมื่อปุรุषะเคลื่อนที่เข้าไปใกล้ประภคิตเมื่อใดจะทำให้เกิดความผิดปกติในตัวของประภคิต ซึ่งเกิดจากการเสียสมดุลของคุณะทั้งสามในตัวประภคิตสั่นไหว โดยเริ่มที่รัสก่อนต่อด้วยคุณะที่เหลือทั้งสอง การวิวัฒนาการก็เริ่มขึ้น และสิ่งแรกที่วิวัฒนาการออกมาจากประภคิต คือ สิ่งที่ยาสยะเรียกว่า มหัต ส่วนโยคะ เรียกว่า จิต การวิวัฒนาการเป็นัตฤธาตุทางกายภาพต่างๆ ออกมาจากประภคิต แบ่งออกได้เป็น 2 ชั้นคือ 1) ในชั้นจิตภาพสิ่งที่วิวัฒนาการออกมาจากประภคิตจะเริ่มด้วยพุทธิ จากพุทธิเป็นอหังการ จากอหังการเป็นอวัยยะ 11 ประเภท คือ มนัส อวัยยะสำหรับการรับรู้ 5 อย่าง และอวัยยะสำหรับการกระทำ 5 อย่าง

2) ชั้นกายภาพ ชั้นนี้จะประกอบด้วยวิวัฒนาการของประภคิตเป็นัตนมาตระ 5 หรือมูลธาตุพื้นฐานอันละเอียดอ่อน 5 ประการ จากัตนมาตระ 5 วิวัฒนาการต่อไปเป็นธาตุที่หยาบที่เรียกว่า มหาธาตุ 5 อย่าง คือ อากาศธาตุ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ จากนั้นก็เป็นสิ่งต่างๆ ซึ่งเกิดจากการผสมของธาตุหยาบ ทั้ง 5

3. เพื่อวิเคราะห์ทัศนะอภิปรัชญาในปรัชญาโยคะ พบว่า ด้านทฤษฎีวิวัฒนาการปรัชญาโยคะได้ยอมรับในทฤษฎีสัตการยาวาห คือ ทฤษฎีที่เห็นว่า สิ่งที่เป็นผลมีอยู่แล้วในสิ่งที่เป็เหตุของมันเป็นมาก่อนแล้ว การเกิดมีขึ้นของผลเป็นเพียงการคลี่คลายออกมาจากสิ่งที่เป็เหตุเท่านั้น แบ่งเป็น 2 ประการ คือ 1) การวิวัฒนาการออกมาเป็นโลกเกิดขึ้นจากประภคิต ซึ่งเป็นปฐมเหตุของสิ่งต่างๆ ที่เป็นัตฤ และมีปุรุषะที่เป็นวิญญานเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการวิวัฒนาการออกมาจากเป็นผลการวิวัฒนาการของสิ่งต่างๆ ตามแนวคิดของโยคะเกิดขึ้นจากการที่ปุรุषะเคลื่อนที่เข้าไปใกล้ประภคิตแล้วทำให้เกิดการวิวัฒนาการขึ้นมา 2) การวิวัฒนาการออกมาเป็นมนุษย์ การวิวัฒนาการเป็นโลกของประภคิตนั้น เป็นการวิวัฒนาการในชั้นของกายภาพ โดยอาศัยปุรุषะซึ่งเป็นวิญญานบริสุทธิ์เคลื่อนที่เข้าไปใกล้ประภคิตหรือสะท้อนแสงไปยังประภคิตจนทำให้คุณะในตัวประภคิตเกิดเสียสมดุล ส่งผลให้เกิดธาตุละเอียด จากนั้นก็พัฒนาการขึ้นไปเป็นธาตุหยาบ 5 อย่าง ซึ่งกระจัดกระจายกันอยู่ จึงต้องอาศัยอำนาจอันยิ่งใหญ่ของพระเจ้าสั่งแท้จริงอย่างี่ 3 ในทัศนะของโยคะเป็นผู้รวบรวม

ธาตุเหล่านั้นมาผสมกันเข้าอย่างลงตัวจึงกลายเป็นโลกและสิ่งที่ไร้วิญญาณทั้งหลายในโลกขึ้นมา และด้านทัศนะเกี่ยวกับการมีอยู่ของพระเจ้า พระเป็นเจ้าตามทัศนะของปรัชญาโยคะคือผู้ที่สมบูรณ์ด้วยพลังอำนาจ เป็นผู้บริสุทธิ์จากกิเลส ทรงดำรงอยู่ในฐานะปุรุषะพิเศษ มีบทบาทละหน้าที่คอยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้จงรักภักดีต่อพระองค์ให้ปฏิบัติสมาธิได้อย่างสะดวกและสามารถบรรลุสุโมกษะได้ ถ้าพิจารณาจากแหล่งที่เกิดของปรัชญาโยคะแล้ว แนวคิดทางปรัชญาของโยคะ ได้พัฒนามาจาก คัมภีร์อุปนิษัต จึงเชื่อว่าพระเป็นเจ้าของปรัชญาโยคะแท้จริงแล้วไม่แตกต่างจากปรัชญาอินเดียหลายๆ ระบบเท่าไร คือ ทรงเป็นผู้สร้าง ผู้รักษา และผู้ทำลาย แต่พระเป็นเจ้าของปรัชญาโยคะเป็นผู้สร้างที่สร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นมาจากสิ่งที่มีอยู่แล้ว หาได้สร้างขึ้นมาจากความว่างเปล่าไม่ สอดคล้องกับสุนทร ฤงษ์ (N. Rangsi, 2002 : 46-48) ที่ศึกษาเรื่อง ปรัชญาอินเดียประวัติและลัทธิสรุปได้ว่า คัมภีร์อุปนิษัตเป็นที่มาของปรัชญาฮินดูทุกระบบทั้งหกของปรัชญาอินเดีย คือ นยายะ ไวเชษิกะ สาขยะ โยคะ มีมามสา และเวทานตะต่างมีแนวความคิดทางปรัชญาสืบเนื่องมาจาก

อุปนิษัตทั้งสิ้น แต่การเน้นและการตีความคำสอนของอุปนิษัตต่างกัน จึงทำให้ปรัชญาแต่ละระบบเหล่านั้นมีทัศนะและคำสอนแตกต่างกันออกไป และในทัศนะของปรัชญาโยคะ เชื่อว่าพระเป็นเจ้าเป็นปุรุषะสูงสุด อยู่เหนือปัจเจกชีพทุกชนิด พระเจ้าของปรัชญาโยคะไม่ได้เป็นผู้สร้าง ผู้พิทักษ์โลก หรือผู้ทำลายโลก แต่เป็นปุรุषะที่ยิ่งใหญ่และสมบูรณ์กว่าปุรุषะอื่นๆ พระองค์มีหน้าที่ช่วยจัดอุปสรรคในการปฏิบัติธรรมให้แก่ผู้มีความจงรักภักดีต่อพระองค์เท่านั้น

6. ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาวิเคราะห์ทฤษฎีวิวัฒนาการในปรัชญาอินเดีย
2. การศึกษาเปรียบเทียบเรื่องพระเจ้าของปรัชญาโยคะกับสาขยะ
3. การวิจัยถึงอิทธิพลปรัชญาอินเดียที่มีต่อวิถีชีวิต
4. การวิจัยถึงความเชื่อในสถานะความมีอยู่ของพระเจ้าของปรัชญาอินเดีย
5. การวิจัยถึงแนวคิดของปรัชญาอินเดียกับบริบทสังคมไทย

References

- N. Rangsit, S. (2011). *Indian Philosophy: History and Doctrine*. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Thongboon, A. (2012). *Indian Philosophy*. Bangkok : Printed at Limited Partnership.
- Wongthamma, T. (1992). *Indian Philosophy*. Bangkok : O. Prevention House.